

חינוך לשוני

יסודי	שכבת גיל
טיועון	חינוך לחשיבה
כתיבת טיועון	נושא
שעתיים	משך הזמן
נטע הרשיש	כתבה
השתלמות יסודי	מסגרת הפיתוח

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף א' לפיתוח פדגוגי
חינוך לחשיבה

רציונל:

בחרתי בנושא הטיעון, מכיוון שהוא אפשר לי חודש לפני סיום שנת הלימודים, לבדוק יחד עם התלמידים מה הם למדו בנושא כתיבת הטיעון והאם יש נקודות שעלי לחזק.

נושא הטיעון נלמד במהלך השנה כולה בתחומי הדעת השונים.

בתחום הלשוני נלמד הטיעון כסוגה. טקסט למטרת טיעון ושכנוע. בשיעור זה ניתנה ההקדמה לנושא, התלמידים למדו להבחין בין טיעון לטענה, ראו מבנים שונים לכתיבת טיעון, למדו כיצד לכתוב נימוקים רלוונטיים לחזק את הטיעון ועוד...

נושא הטיעון נכנס לתחומי דעת נוספים לדוגמא בשיעורי תנ"ך.

כאשר למדנו על דמותו של שאול כמלך הילדים העלו טיעונים כתשובה לשאלה: האם ראוי ששאול ימלוך על ישראל ? (בתשובותיהם הסתמכו התלמידים על התכונות, "שאספו" אודות שאול מהסיפורים השונים שלמדנו).

החודש האחרון של שנת הלימודים מהווה עבור התלמידים תקופה של רפיון, תלמידים רבים חשים ששנת הלימודים הסתיימה ואין צורך להמשיך וללמוד.

ניצלתי את התקופה הזו לברר עם הילדים מה מניע אותם ללמידה ? האם הם לומדים עבור עצמם/ הצלחתם או עבור משהו אחר ?

לאור מה שנכתב לעיל בחרתי שתי מטרות לשיעור:

מטרת תוכן: התלמידים יבדקו את הערכים, המנחים אותם בתהליך הלמידה.

מטרת שפה: התלמידים יבינו ויישמו את המאפיינים של טיעון.

לצורך השיעור לקחתי סיטואציה שמשלבת בתוכה את הנושא הערכי, שחשוב היה לי להתייחס אליו ואת הדילמה, שבעצמה קרובה לעולם הילדים.

על מנת לעבוד בצורה יעילה, לקיים דיון פורה ויחד עם זאת לחזק את החלשים הכיתה חולקה לקבוצות הטרוגניות, כאשר מראש בחרתי להוציא לעבודה יותר אישית את התלמידים שזקוקים לחיזוק בתחום כתיבת טיעון.

תובנות:

התובנות אליהן עלי להגיע בסיום השיעור:

כל תלמיד יעבור תהליך חשיבה, בו ישקף לעצמו כיצד הוא לומד? האם הוא לומד בשביל עצמו או עבור סיפוק ההורים? (יתכן כי בסיום השיעור לא יהיו תשובות חד משמעיות, אך חשוב תהליך החשיבה).

כל תלמיד יכתוב טיעון באופן אישי, תוך חיבור אישי לדמותו כלומד.

שיעור : חינוך לשוני – הטיעון (סיכום)

מטרת תוכן: התלמידים יבדקו את הערכים, המנחים אותם בתהליך הלמידה.

מטרת שפה: התלמידים יבינו ויישמו את המאפיינים של טיעון.

פתיחה במליאה:

- מה ההבדל בין טענה לטיעון? (התלמידים יקבלו מס' דוגמאות, שתירשמנה על הלוח ובעזרתן נחדד את ההבחנה בין שני המושגים)
- מה הופך טיעון לטיעון טוב? (שימוש בהסברים, דוגמאות, הכללות, נימוקים והבאת ראיות).

עבודה בקבוצות:

כל קבוצה מקבלת תיאור אירוע ושאלות לדיון.

אירוע:

בזמן האחרון קיבלה מיכל הערות שליליות ביומן של המורה, ובעיקר – בשל התנהגותה. כדי לעודד אותה לשפר את התנהגותה, הבטיח לה אביה שאם יהיו לה הערות חיוביות, הוא יגדיל את דמי הכיס שלה. ואכן, המצב השתפר, מיכל קיבלה הערות חיוביות, וגם – תוספת לדמי הכיס...

עבר חודש, ושוב הגיע "יום דמי הכיס". כשהושיט אבא למיכל את הכסף, נפלו פניה. מיכל התאכזבה... בחודש הקודם היא קיבלה שלוש הערות חיוביות, ואילו בחודש הזה הצליחה לזכות בארבע הערות חיוביות. אבל אבא נתן לה את הסכום הרגיל.

למחרת בבית הספר נפגשה מיכל עם חברותיה לכיתה וסיפרה להן את שארע.

ורד, חברתה הטובה, אמרה: "אני לא חושבת שהדרך שבה נוקט אביך היא טובה. האם את לומדת כדי לקבל תמורה או כדי להצליח בעתיד?"

דונו בקבוצה: למידה לצורך קבלת תמורה או לשם הצלחה וסיפוק עצמי ?

(10 דק') עם מי מהבנות אתם מסכימים ורד או מיכל ?

גבשו דעה שתהיה מקובלת על כל/רוב חברי הקבוצה.

מליאה (10 דק'):

ראש כל קבוצה מציג את ההחלטה שהתקבלה בקבוצתו.

חזרה לקבוצות:

כל קבוצה מעלה על הכתב את החלטתה ומנסחת אותה כטיעון (על שקף או בריסטול).

חזרה למליאה. המורה תציג את השקפים של הקבוצות השונות.

דיון במליאה (25 דק')- איזו קבוצה הייתה המשכנעת ביותר ונמקו?

(המטרה היא שהתלמידים יגיעו לכך שהקבוצה המשכנעת ביותר היא זו שהביאה יותר: הסברים, נימוקים וראיות לדבריה, ובכך יצרה טיעון מבוסס).

משימת הערכה: (20 דקות)

עבודה אישית: כל תלמיד מקבל דף "בחן את עצמך" , המאפשר לילד לדעת כיצד הוא מתנהג מבחינה ערכית במצבי למידה שונים.

סיכום שיעור: (10 דק')

המורה תשקף לתלמידים את התהליך אותו עברנו השיעור.

במהלך השיעור התבקשתם לטעון בע"פ ואח"כ בכתב שערך מדוע?

התלמידים יגיעו לתובנה שכאשר אנו כותבים טיעון, אנו ומקפידים יותר על הניסוח, ועושים שימוש בכל מאפייני הטיעון.

מה למדתם מהשיעור שלא ידעתם לפני?

התלמידים ישתפו בחווית הלמידה, בתובנות שהגיעו אליהן.

כשיעורי בית התלמידים יתבקשו לנסח טיעון, שיתבסס על הממצאים מדף
"בחן את עצמך".

המשימה: בתחילת השיעור נחשפתם גישות שונות, המתייחסות לתהליך הלמידה. (ורד ומיכל)

כתבו טיעון, המתבסס על הנתונים, מהדף שמלאתם. בטיעון תציגו את האופן בו אתם רואים את עצמכם כלומדים.

דף עבודה קבוצתי

רשמו את שמות חברי הקבוצה: _____

ראש הקבוצה: _____

אחראי לו"ז: _____

מדווחים: _____

אירוע:

בזמן האחרון קיבלה מיכל הערות שליליות ביומן של המורה, ובעיקר – בשל התנהגותה. כדי לעודד אותה לשפר את התנהגותה, הבטיח לה אביה שאם יהיו לה הערות חיוביות, הוא יגדיל את דמי הכיס שלה. ואכן, המצב השתפר, מיכל קיבלה הערות חיוביות, וגם – תוספת לדמי הכיס...

עבר חודש, ושוב הגיע "יום דמי הכיס". כשהושיט אבא למיכל את הכסף, נפלו פניה. מיכל התאכזבה... בחודש הקודם היא קיבלה שלוש הערות חיוביות, ואילו בחודש הזה הצליחה לזכות בארבע הערות חיוביות. אבל אבא נתן לה את הסכום הרגיל.

למחרת בבית הספר נפגשה מיכל עם חברותיה לכיתה וסיפרה להן את שארע. ורד, חברתה הטובה, אמרה: "אני לא חושבת שהדרך שבה נוקט אביך היא טובה. האם את לומדת כדי לקבל תמורה או כדי להצליח בעתיד?"

דונו בקבוצה: למידה לצורך קבלת תמורה או לשם הצלחה וסיפוק עצמי ?

עם מי מהבנות אתם מסכימים ורד או מיכל ?

גבשו דעה שתהיה מקובלת על כל/רוב חברי הקבוצה.

*שימו לב, הדיון צריך להיעשות בע"פ. אין לתעד את הדברים בכתב בשלב זה. עליכם להיות קשובים לדברי חבריכם, להגיב בצורה עניינית ומכובדת. בסיום התהליך המדווחים יציגו את החלטתכם בפני הכיתה.

דף בחן את עצמך

הקיפו בעיגול את התשובה המתאימה לכם.

1-אף פעם לא 5- תמיד

5	4	3	2	1	כשתלמידים מפריעים בכיתה אני מבקש/ת שקט, כי זה מפריע לי ללמוד
5	4	3	2	1	אני מצייר בזמן השיעור כי רוב הזמן משעמם לי
5	4	3	2	1	אני משקיע/ה בלימודים, כי חשוב לי שההורים יהיו גאים בי.
5	4	3	2	1	אני יודע/ת שאם אשקיע היום הציונים יעזרו לי להתקבל בעתיד לבתי ספר טובים.
5	4	3	2	1	כשהמורה מעירה לי על התנהגות לא נאותה בשיעור אני מיד משנה את ההתנהגות.

אירועי חשיבה שקרו בכיתה:

בתחילת השיעור נכתבו על הלוח מספר משפטים על פיהם היו הילדים צריכים להבחין בין טיעון לטענה.

נבחרו משפטים שהנושא שלהם משותף:

1. ארוחת הבוקר היא הארוחה החשובה ביותר ביום.
2. כדאי לכלול בארוחת הבוקר מוצר חלבי כלשהו, כי מוצרים אלה תורמים להשגת הכמות יומית המומלצת של רכיבי התזונה.
3. מחקרים חדשים מראים, כי לעיסת מסטיק עשויה להיטיב עם בריאותינו, ע"י הורדת רמת החומציות בפה.
4. כדאי ללעוס מסטיק, כי הוא מאוד טעים.

במהלך הדיון התלמידים העלו השערות שונות מה דומה ומה שונה בין המשפטים. רוב התלמידים דיברו על כך שיש משפטים שהם עובדה ויש משפטים דעה. לקח להם מספר דקות עד האחד התלמידים שיער שההבדל בין המשפטים הוא שחלקם טענות וחלקם טיעונים.

תחושת "הפיספוס" נבעה מכך שההנחיה שלי למציאת ההכללה הייתה לא מדויקת.

בזמן כתיבת הטיעונים הייתה עבודת צוות טובה מאוד בקבוצות השונות. התלמידים חילקו את התפקידים ביניהם מה שיצר שקט בקבוצות ומיקד אותם במשימה.

הייתה חשיבה משותפת בנוגע לאופן הצגת הטיעון, מה כדאי לומר ומה לא כדאי. אילו עובדות רלוונטיות ואילו לא. כיצד להציג את הטיעון? האם להציג קודם את כל טיעוני הבעד ואח"כ את טיעוני הנגד? או להציג טענה ומולה טענה מנוגדת ולהביא להם הוכחות, ראיות וכו'...

בסיום תהליך הכתיבה והצגתו התלמידים הבינו כי לא חשוב אורך הטקסט שכתבנו, לא חשוב אם יש יותר או פחות טענות, אלא תוכן הטיעון, בחירת הראיות שנבחר להציג הם אילו שיהפכו את הטיעון למוצלח יותר.

רפלקציה:

לאחר סיום כל התהליך, שהיה ברובו מוצלח נותר נושא אחד שעלי להמשיך ולעבד, החשיפה לנושא. יתכן כי האופן בו בחרתי לפתוח את השיעור לא היה מוצלח. יתכן כי הייתי צריכה לבחור משפטים פשוטים יותר. או לחילופין לא להביא משפטים בעלי נושא משותף.